

სამშობლო

წ. 1915 წ.

ოთხშაბათი 18 თებერვალი

ფასი: წლიურად 8 მ., ნახევარი წლით 5 მ., თვიურად 4 აბ. ცალკე ნუმერი ერთი მარტი. დამატებით 7 კაპ. წლიური ხელის მომწერლებს ვახეთის ფასი შეემატება. ნაწილობრივად დაინახადონ, ხელის მოწერის დროს მ. მ., დანართნი კიდევ ნაწილობრივად დაინახადონ. ფასი: ნვეულებრივი სტრუქტურის პირველი გვერდები 10 კაპ., უკანასკნელი 10 კაპ. სხვა ადგილებიდან კაპიტალის ვარჯიშ მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრუქტურის პერიტი ტექსტის წინ 20 კაპ., უკან 15 კაპ. სამლოცოვარო განცხადების დაბეჭდვა თითოჯერ ნაშუადღევს 2 საათ, ღირს 3 მ. 2 საათს შემდეგ 4 მან.

№ 15 ყოველდღიური საკრებულო და სალიტერატურო გაზეთი № 15

„სამშობლო დედის ძუძუი, არ გაცივლებს სხეულსა,
ორივე ტბილია ძმობილო, მირჩენის ორსვე თვალსა,
როგორც უფალი, სამშობლოც ერთია ქვეყანაზედა“.

ამიერიდან მ. შუთაისი გამოდის ახალი გაზეთი

„სამშობლო“

გაზეთი ღირს:

ერთი წლით 8 მანეთი ნახევარ წლით 5 მან. ერთი თვით—ოთხი აბაზი.

ცალკე ნუმერი ერთი შაური, დამატებით—7 კ.

ესევე გაზეთი დაურიდებთ „იმერეთის“ ხელის მომწერლებს.

გთხოვთ წერილები და ფული აგზავნათ შემდეგის ადრესით. ქუთაისი, რედაქცია „სამშობლო“ თფილისის ქუჩა, სახლი 3. ი. გოციელისა.

გასვლას ევალება კენჭა სურათიანა დაშატება, დამატების გამოცემა დამოკიდებულია თანამგზავნობა რაცხვის გამარჯვებაზე.

გთხოვთ ომში დაქრითა და მოკლულთა ნათესავ-მეგობრებს მოგვაწოდონ მათი სურათები.

გთხოვთ აგრეთვე ადგილობრივ დაწესებულებას და საზოგადო მოღვაწეებს გვიგზავნონ სურათები

მოწყველნა ანაღნ ცნობილი და საუკეთესო მწერალ-თანამშრომელნი. მათა სია ამ დღეებში გამოცხადდება.

რედაქტორი ი. თ. ცინცაძე.

ქუთაისი გონაპის ქ. საკუთ. სახლი.

მოსკოვის ზირმის

ამს-ბა. ან. უღალოვი & ი. ვაპილოვი-ს

სამანიფაქტურო მალაზიაში მიღებული და იყიდება დიდძალი ასარჩევი ახალ-მოღის საქონელი, აბრეშუნი, ლაქა, უაღრესად, გაუღრესად და გააგაგად.

განსაკუთრებით საყურადღებოა ქალების კატიუმებისათვის:

„სამარლი—შიფონი“ „კამა—აბრეშინი“ და „კოტლე—ნოვლი“ განსაკუთრებით.

„უაი—რენე“ და „უაი—შიქ“

აგრეთვე იყიდება ჩვენთან პროზორის ტრიზგორნი მანუფაქტურის ნაწარმოები.

ფასები შემოაბრებლათ

თღ სვიმონ გიორგის ძე წერტიელი აუწყებს ნათესავთა და ნაცნობთ, რომ ომში ტრადიკულათ მოკლულ იქნა შვილი მისი

არჩილი

რომლის დაკარგვაც მოხდება დაბა საჩხერეში შაბათს, 21 თებერვალს. პანაშვიდი ყოველდღე, საღამოს 4 საათ., საჩხერის მაცხოვრის ეკლესიაში.

1—7

გასტროლი ნინო ჩხეიძისა

ქუთაისის ქალაქის თეატრი

ქართველ მსახიობთა ამხანაგობის მიერ ხუთშაბათს, 19 თებერვალს, 4-6 ნინო ჩხეიძის მონაწილეობით წარმოდგენილ იქნება ცნობილი პიესა ალექ. დიუმას—შვილისა.

მარგარიტა გოტიე

5 მოქ. თარგ. გუნია-იმედაშვილისა

მარგარიტა გოტიე—ნ. ჩხეიძე, არმან ჯვალაძე—იუზა ზარდალიშვილი.

მონაწილეობას მიიღებს მთელი დასი და თანამშრომლები

დახაწყისი საღამოს 8 საათზე რეჟისორი კ. ანდრონიკაშვილი.

ადმინისტრატორი ვ. ს. ურუშაძე. ადგილების ფასი საბუნებისა

ანონსი: შემდეგი წარმოდგენა 1 მარტს.

1—1

დღეს, ოთხშაბათს, 18 თებერვალს, თფ. კუკიის წმ. ნინოს ეკლესიაში და მოწამეთის მონასტრის ტაძარში გადსხდომი იქნება ორმოცი დღის წირვა და პანაშვიდი განსვენებული სტუდენტის

იაკობ (იანო) დავითის ძის ბერძნისძის

სულის მოსახსენებლად, რასაც აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ მისი მამა არქიმანდრიტ დოსითეოსი და ძმა მაქსიმე ბერძნისძის, პანაშვიდი დღეს 12 საათზე.

1—1—66

ელექტრო-თეატრი რელიუმი.

ნახევრები იქნება „გოგელ-მოგელის“ სურათები ანუ ვილჰელმმა ეშმაკ ხელშეკრულობაზე ხელი როგორ მოუწერა. დიდი ოსუნჯური და მხიარული შარკია.

უზრის ძიება სამშობლო

სენსაციური დრამა, რომელიც დღევანდელ სისხლის ღვრას გამოხატავს—მონაწილეობას იღებს იტალიელი განთქმული და ლამაზი მსახიობი—ქალი ესპერი.

- 1) უცხო ხალხის ქალიშვილები.
- 2) ომი აუსილუბელია.
- 3) უზრისძიება სამშობლოსათვის.

ორშაბათიდან 18 თებერვლიდან მხოლოდ სამს დღეს იქნება საუცხოვო პროგრამა, შენიშვნა: რადგან ამ სურათის წარმოდგენა ზედ-მეტე ხარჯს მოითხოვს, ამიტომ ბილეთების ფასიც ცოტათი გავაძიდეთ.

დახაწყისი საღამოს 8 საათზე. თ. 51.

დამიტრი ელიშუხუს ძე გიგინიშვილი, მწუხარებით აუწყებს ნათესავთ, მეგობართ და ნაცნობთ, მისი უსაყვარლესი და მოამბე დედის

ფოტინა რუსთომის ასული გიგინიშვილის

გარდაცვალებას და სთხოვს პატივი სცენ და დაესწრონ მიცვლებულის დასაფლავებას, რომელიც დანიშნულია ხუთშაბათს, 19 თებერვალს, სოფელ ჯურჯუყეთში (გურიაში). მიცვლებულს ოჯახიდან წაასვენებენ 10 საათზე, ჯურჯუყეთის წმ. ნიკოლოზის ეკლესიაზე, სადაც წირვა-პანაშვილის შემდეგ, მიწას მიაბარებენ

1—1—67

დავით აღმაშენებლის

ქუთაისისა და რიონის საღვთისმშობლის შუა, 4 დეკემბერს წარსულ წელს, დავითგე ფუთა, რომელშიაც იყო ცხვირსახოცში შეხვეული სხეულის ქაღალდები; ვექსილი პირობის წერილები, მოწოდებები და უბის ენიშნა. ამ დანაშაუდიდან უკვე მივიღე პასპორტი და კასის წიგნაკი ქანდაკების ხელით, ხოლო სხვა საბუთები არა ჩანს. დანარჩენი ქაღალდების მოგველსაც ვსთხოვ, წარმოადგინოს „სამშობლოს“ რედაქციაში და ჯილდოთ მიიღებს 15 მანეთს. ან ბალახვანის ქუჩაზე მხეიძის სახლში, ჩხიკავაძის ბინაზე.

3—2—65

ჭიანჭველის ბუნებრივი სპირტი.

ჭიანჭველის ზეთის მიმატებით, როგორც იმეითი ძველ დროს ხალხისაგან ნაცადი საშუალება, საარაკოდ არჩენს თვით ძველ რბილში გამჯდარ ქარებს.

თითოეული ფლაკონის ფასი 1 მ. 50 კ., 2 მ., 2 მ. 50 კ. და 3 მან.

ყოველ ფლაკონს თან ახლავს დარიგება.

ფოსტის ადრესი: ქ. კალუგა, ტიბეკანოს მამული, დამიტრი გიგინიშვილის ძე კარპოვა. 12—12

შიგაილის მოლოდინი.

(სმა თამაგონიდან, სამეგრელო).

ყველასათვის ცხადია, რომ დღეს მთელი სამეგრელო შიმშილის განიცდის. საზოგადოთ სოფელი თამაგონი და მის გარშემო მდებარეობა, როგორც მწირი ადგილი, მოსავლიან წლებშიც ვერ იძლევა სავაო მოსავლს და როგორც მოსავალი იქნებოდა შარშან—ეს ყველასათვის ცხადი უნდა იყოს.

ის მდგომარეობა, რასაც დღეს ამ მხრის მშრომელი ხალხი განიცდის ძნელი წარმოსადგენია. ვინც მათ ცხოვრებას კარგად ჩუქვრდება სამწუხარო სურათი წარმოუდგება თვალწინ. ისედაც უშიშრო წყლო გლეხი ნახევარ ფასში ყიდის უკანასკნელ ნაჭერ მიწას, თავის მრჩენელ ძროხა-ხარს, ქვეშაგებს და ისეთ სპირო საგნებს, ურომლისათაც მას ცხოვრება არ შეუძლია.

რა ვქნა, ვენი კირიმე, შიმშილს ვერ შევებროძოდით, უნდა გავყიდოთ უკანასკნელი საცხოვრებელი, ოღონდ როგორმე ამ მაგალაჯუნა წელიწადს თავი დავახსნითოო—მოსთქვამს გლეხი კიდევ კარგი, თუ რამე ახალია გასაყიდი, ხოლო ვისაც გასაყიდი არაფერი მოეპოვება, ვინ იცის, რით იკვებება. ცხადია, ცულ კვებას თან მოსდევს ათასგვარი სენი და ავითმყოფობა.

შიმშილისაგან ქანც გამლეული გლე-

გამოვიდა და იხილება

ქუთაისის ვეფხე წიგნის მალაზიაში

თხზულებანი ჯაჯუ ჯორჯიკიანის.

ფასი 60 კაპ.

ნი, როცა ხედავს რომ მისი დაუზოგველი შრომა სასურველ ნაყოფს ვერ იღებს, სასოწარკვეთილებას ეძლევა და მუშაობაზე გულს იკრულებს.

გლეხის ამ უნებუნებო მდგომარეობით სარგებლობენ სოფლის ჩარჩი მოვარეები და ერთიორათ ტყავს აძრობენ. ქალაქებში, სადაც მოვარეები კანტროლ ქვეშ აწარმოებენ თავის საქმეს, ვერაფერი გაუწყვიათ მათთვის და რა იქნება ღვთის ანაზრად დატოვებულ დამანათლებელში.

ოჯახის მარჩენელი, მთავარი ძალი, ბრძოლის ველზე გასული, დანარჩენს შიმშილი აწუხებს და საიმედო ხმა კი არსით ისმის; მართალია, იმეტიდება ხანდისხან თითო ოროლა წერილი გაზეთებში, ეძებენ ღონისძიებას შიმშილის შესაბრძოლათ, მაგრამ ამ მხრით ჯერ-ჯერობით ჩვენთვის სანუგეშო არა გავიგებულა რა. დახმარების საქმე დაყოვნებას არ თხოულობს; საქიროა ახლავე პრაქტიკული ნაბიჯის გადადგმა ჩვენი მოქირნახულე შეგებულ პირებისაგან.

თუ ჩვენი სიტყვა ვინმეს გადაქარბულად ეჩვენება, საკმარისია დაევალოს ვისმე დაათვალიეროს დღევანდელი ჩვენი გლეხების მდგომარეობა და მათი ბედელსასიმიდ და მაშინ ცხადად დამტკიცდება ჩვენი სიტყვა.

ხალხის მონდობილობითა ა. ჯავახია.

ჩვენ განგებ დავუთმეთ, საზოგადოთ, გაზეთში საპატიოთ მიჩნეული ადგილი 2-6 ა. ჯავახიას წერილს თამაგონიდან (სამეგრელო) „შიმშილის მოლოდინში“.

ჩვენ გვიანა გაშლის თუ არა გაზეთის მკითხველი, პირველათვე მოხდეს თვალგეში ეს წერილი, წაყითხოს რამდენჯერმე და ჩუქვირდეს იმ უბედურებასა და გასაჭირს, რომელსაც განიცდის დღეს დასავლეთი საქართველო შიმშილის გამო.

ჩვენ გვიანა ამ წერილმა მოალოდინს ქვე გული შექონებულთა, გაალობს ლამაზლამაზი, მაგრამ ცოვი სიტყვები პრესის წარმომადგენელთა, აამოძროს მკითხველთა პატიოსანი გრძობა, ჩაფიქროს ხალხის მესვეურნი და შექმნას ისეთი რამ დაწესებულება; რომელიც მიხედვს დაბეჭდვებულ ხალხს, შევიდისა და დახმარების ხელს გაუწოდებს მას.

ძირს ცარიელი წუწუნი და გარეგნული მშრონელობა, გაუმარჯოს ნამდვილ რეალურ შევლასა და საქმიანობას!

მაგრამ სად, სად არის ეს რეალური საქმიანობა? სად არის ჩვენი სიტყვა საქმეთ ქვეყელი, ან საქმე სიტყვისამებრ განხორციელებული!

გული ბოძით გვიცემა, როცა ხედავ ჩვენ დაუდევრობას, ჩვენ გულგრილობას, ჩვენს,—ისე ესთქვათ—კვ მალულობას, გარედან რომ ვვიყუროს კაცმა თითქოს ვფუფურობთ, —იქ-ს რაღაცას ვა-

დ ღ ე ს რ ა მ ო ხ დ ს .

რუსეთ გერმანიის ასპარეზი

პრასნიშის რაიონში მტერი უკან იხევს. —ოსოვეცი ციხეს კვლავ 32 დღეშიან ზარბაზნის ეყრიან. —კარპატებში ავსტრიის ჯარი დიდ გაქირვებაშია. პრასნიშთან ჩვენებმა დაამარცხეს გერმანიის ჯარის ორი კორპუსი. —პრასნიშთან ბრძოლა ხდებოდა ოთხი დღის განმავლობაში, რის შემდეგაც რუსის ჯარმა ხელახლა დაიკავა გერმანელებისაგან აღებული პრასნიში. ტყვეთ წამოიყვანეს 10,000 კაცი. —აღმოსავლეთ გოლიციის მტერს იერიშები მოაქვს.

დასახელების ასპარეზი.

სუსანის მტერმა 200 ყუზბარა ესროლა. —შაშანიში ბრძოლა ფრანგების სასარგებლოდ სწარმოებდა. კავკასიის ასპარეზი. რუსის ჯარმა დაიკავა ოსმალეთისათვის მეტად სასარგებლო პუნქტი—ხოფი. —დნარჩენ ადგილას საყურადღებო არა მოხდებოდა.

დარდნელთან.

დარდნელს კვლავ ყუზბარებს უშენენ.

ზნობრივობა, რომ მოეწყოს დამშეულ, სამეგრელოს თუ სხვა კუთხეების ქართველთა დახმარების საქმე.

ჩვენ ჩვენის მხრით არ დავიშორებთ არავითარ შრომას, რომ ნამდვილი ცნობები მივაწოდოთ დამშეულთა შესახებ და საესეებით გავაშუქოთ, როგორც სიღრმე და სიგანე ხალხის გაქირვებისა, იქ ქველობა და გულშემატიკობა დახმარებათ. იმედი გვაქვს, რომ ეს ჩვენი სიტყვა არ დარჩება ხმათ მღაღადებლისად უღანასა შინა!..

ჭუთაისი, 18 თებერვალი.

ამ უკანასკნელ დროს თითქმის ყველა ქართული გამოცემა შეგუბო კითხვის შესახებ იმისა, თუ რა მდგომარეობაში იმყოფება მუშათა ხალხის სოლიდარობის საკითხი—ინტერნაციონალიზმი.

ვინც ოდნავით მაინც აღფრთხილებდა თვალყურს ქართულ ჟურნალ-გაზეთებს, უძველესია შეამჩნევდა, რომ ჩვენი სოციალისტური პრესის მთავარი ყურადღება ამ ბოლო ეპოს მიმართული იყო იმისაკენ, რომ როგორმე მოეხდინათ რეაბილიტაცია სხვადასხვა სახელმწიფოში მყოფ შრომელი ხალხის ამ უკანასკნელ ამბების გამოისობით სახელ-ვატეხილ სოლიდარობისათვის.

ჩვენი ინტერნაციონალისტები ყოველ საშუალებას ხმარობენ, რათა დაგიმტკიცონ, რომ თუმცა ამ ეპოთა კაპობრიობა ომის საშინელ ქარცეცხლში გახეული და სხვადასხვა ერის შველნი ერთი-მეორეს არ ინდობენ და შეუბრალდებლათ ელფეტენ ერთმანეთს, ხალხთა შორის ძმობა-ერთობის და სოლიდარობის საქმეს მაინც არაფერი არ დაშვებია.

ნეტარ არიან მორწმუნენ... მაგრამ ჩვენ კი გვგონია, რომ მას შემდეგ, რაც მოხდა ჩვენ თვალწინ ამ უკანასკნელი თვეების განმავლობაში, ყველასათვის ცხადი უნდა იყოს, რომ არამც თუ ერთა, არამედ სხვადასხვა ქვეყნის მშრომელ ხალხთა შორის სოლიდარობაც კარგილი სიტყვა ყოფილა.

საკვირელი იმდენათ ის კი არ არის, რომ სხვადასხვა ეროვნების მშრომელი მასა ერთმანეთს დაუბრუნდებიან დღევანდელ უმაგალითო შესლა-შეგახების ეპოს, არამედ ის არის საკულისმიერი, რომ მუშათა ხალხის ყველას მიერ კარგაი ცნობილი ხელმძღვანელი ერთმანეთს არ ინდობენ და ტყვეით უსწორდებიან ამ საბედისწერო შეტაკებაში.

გულმდელი შეურაცხელი ანტიმილიტარისტი ფრანგი გულსტუ ვრეე და გერმანელი, ცნობილი სოციალისტი ლიბანტისტი ერთმანეთს გულს უგმირავენ ბძო-

ლის ველზე გამოსულნი მამულიშვილობის დიდი მოვალეობის მოსახდელათ.

მთელ დედამიწის ზურგზე, ვგონებთ, მარტო საქართველო გახლავთ ის კურთხეული ქვეყანა, რომლის ზოგიერთ შვილს ჯერ კიდევ უქმ საქმეთ არ მიანიათ დღევანდელ პირადათა ერთა და ხალხთა შორის ძმობა-ერთობის და სოლიდარობის მტკიცება და ქადაგება.

მათ რომ საქმით გამოქალაქობივი გამბედაობა ჰქონდათ, უნდა აშკარათ ელიარბებიათ ინტერნაციონალიზმის ქედის მოხრა ძღვევა მოსილ ნაციონალიზმის წინაშე, მაგრამ ეს ხომ მათი მსოფლმხედველობის დამარცხების აღიარება იქნებოდა, ამდენი ხნის განმავლობაში ნაზარდ და ნალოლიავებ საყუთარ მოძღვრების სრულ გაცოტრების გამოცხადებას ვსგავსებოდა და ამისათვის კი საჭირო იყო საკმაო ძალსულოვნება, რომელიც „იმ კაცთ არ სჭირთა“.

ა. თორაძე.

ო შ ი.

პეტროგრადის ღმ. სააკეტისკაცან. რუსეთ-გერმანიის ასპარეზი.

პეტროგრადი. 16 თებერვალი. ოფიციალური. უმაღლეს მთავარსარდლის შტაბისაგან. პრასნიშის რაიონში მტრის ჯარის კაცი დატყვევებულ იქნენ 15 თებერვალს. დღეს გატყვეულ მტრისადმი კიდევ გრძელდება. ჩვენი გამარჯვების შეხებებით პრასნიშის რაიონში, მტერი ხალხადგლიდანაც უკან იხევს. მთელ ფრონტზე მტერი პასიური რჩება, მხოლოდ ოსოვეცი ციხეს ზარბაზნებს უშენს. როგორც ჩანს ზარბაზნები 32 სანტიმეტრიანი უნდა იყოს. თუმცა არავითარი შედეგი ამ სროლას არა აქვს. ეტყობა რუსული ბეტონი ძლიერ მაგარი ყოფილა. გროზის ჩრდილოეთით 15 თებერვალს ხდებოდა საარტილერიო ბრძოლა. ვისლის მარცხენა მხარეზე ჩვენმა მზვერავებმა ამოსწვიტეს გერმანელების ორი ზსტავა. კარპატებში ავსტრიის არმიას ჩვენ პოზიციებზე, ლუპკოვოს რაიონში იერიშების დროს, იმდენი ზარალი მიაღება, რომ ეხლანდელ მის მდგომარეობაში, მისთვის დიდათ საძნელო უნდა შეიქნეს.

პეტროგრადი, ოფიციალური. 15 თებერვალი.

პეტროგრადი. ოფიციალური. 15 თებერვალს მოხდა ჩვენი ოპერაცია პრასნიშთან. სადაც ჩვენ დავამარცხეთ გერმანელების ჯარი, არა ნაკლებ ორი კორპუსისა, რომელნიც ჩვენ გავრყეთ მათი თავს დატარაბნ ბძოლის ველზე დატარდ გმირს, შემდეგ ქელეს ჩაუჯდებან, წითელი ღვინის სულს უსსენებენ, ღვინოთა წესს უგებს, თმავაშლილი ცოლი თავპირზე ხელებს იტეშს, თმას ივლევს და ცივის ხმით მოსთქვამს. გულწასულს მოხუც დედას თავზე წყალს ასხამენ, ბავშვები კი გაკვირვებით გამოიყურებიან, თვალებიდან გულიდან ამონატებს სისხლის ცრემლებს აფრქვევენ ღმ მამის კუბოს დიდის წმინდა სანთლებით თავს ადგან.

აი, წესის აგებასა ათავებენ, ერთხელ კიდევ უვალობენ საუკუნო ხსენებას და მის უსულო გვამს სამუდამოთ მოაშორებენ საყვარელ სახლ-კარს, ეზოს მიდამოს, მიწა-წყალს, მეგობრებს და ეკლესიის გაღვანში ციეს სამარს აბარებენ. ის გძნობს, თუ როგორ ჩაუშვებენ მის კუბოს შავ საფლავში, როგორ დააყრიან მიწას, როგორ...

აქ კი ველარ მოითმინა ავადმყოფმა, გულზე მოღმა მოაწვა და ძლიეს წარიმოსთქვა: —მიშ...ვე...ლეთ, მა...ცო...ც...ხლეთ მ...მ...ცო...ც... —მეტის თქმა ვეღარ შესძლო მომავდებამ. ენა ჩაუვარდა, ფერი სრულიათ დაეკარგა, ხელფები გაუცივდა სახე საშინლათ დებმეშა, თვალები გადაატრიალა და ცოტა ხნის თრთოლის შემდეგ სული განუტევა.

მეორე დღის ის თეთრს სუდარაში იყო გახეული, ერთი ხელი გულზე დაედო, ცალი თვალი ოდნავ დაუხუტვი დარჩენილა და ტანჯულ სახეზე განცვიფრება აღბეჭდილა, თითქოს სურდა ახლა მაინც გაეგო, რათ შეაკლა უცნობ მტერს თავი ასე უდროვოდ და რათ დააობლა წვერილი ცოლშვილი?

გაორგი ნიორაძე.

სახელებისკენ. გერმანელებმა დაიწყეს ჩვენი მეთავე არმია უკან იხევს. —ავსტრიის ჯარმა დაიკავა ვის მხარეზე, და თან ფიქრობდნენ ეზარალებიან ჯერ ჩვენი ჯარის მახინჯა ფრთა, და შემდეგ ალბათ სასაქონლო ერთის შეტევით ბოლო მოეღებინა მარჯვენა ფლანგისთვის და ხელეღს მხრივან დამარცხებით სრულად ჩვენი ჯარი. ვისლთან 24 იანვარს გერმანელები გადმოვიდნენ იერიშზე ლენო სტრატეგეუტის რაიონში 5 დღის ხით. თებერვლის პირველ რიცხვებში მტერმა დაიკავა პლოცკ-რაციონის ფრონტი, მაგრამ მ და 7 თებერვალს ბრძოლების შემდეგ გერმანელების იერიშით ბოლო მოეღო ამ რაიონებში. ამისამდგავსა და ვილენბურგს შუა მტრმა ძლიერ დიდ ძალებს მოუყარა თ. რომლის შემწეობითაც კიდევ დღემ იერიში. 5 თებერვალს უკვე ჩანდა, ხელეღს ახლო-მახლო, რომ გერმანელები აპირებდნენ და 7 თებერვალს გერმანელების ურჩივტი ჯარი წამოვიწინა, შემოუარა პრასნიშს და დააკავა სოლები შუკი და პრასნიში, რომლებიც წარმოადგენდნენ საიმედოთ დასაყრდენს პუნქტს. ამ მოქმედება ჩვენი ჯარის ბრძოლა, რომელიც ენერგიული თავდაცვის შემდეგ ჩაება პრასნიშთან ბრძოლაში.

გარდა იქ ჩვენ კიდევ გვეყავა ცოტადენი საკავალერიო ნაწილები, რომლებიც გარეგან რეზერვის როლს ასრულებდნენ, და რომლებიც აკავებდნენ გერმანელების გარშემოვლას. მტერმა სიერჯარბიდან გამოყო ერთი ნაწილი პრასნიშ იერიშის მისატანათ და თან წინ მოსწია ოპერაციის საფარათ, რაოდენ ჯარი. ამნაირათ მან მოიტანა იერიში ჩინი ჯარის მარჯვენა ნაწილზე, რომელ მოქმედება მღაღის მხარეზე. თერთმეტ რსიან სიერცეზე მტრისაგან ერთმა იქმნა იერიში მოტანაილი, სადაც მტერთმა კალონამ გარს შემოიურა პრასნიშ და მიაღწია ვოლია სურჭობესკაისს, მელიც მდებარეობს ცესნოვის და პრასნიშის შუა გზაზე. ამ დროს მთელ ფრონტზე მტერს მოქონდა, ეგრედწოდებული, მაშველი იერიშები, 11 თებერვალს, დღით მტერმა სასტიკი ბრძოლა შემდეგ შესძლო პრასნიშში შესული მაგრამ ამავე დღის ექვსი საათიდან იწყო ჩვენი იერიშიც, მთელ ფრონტ კრასნოსელსკო-ვენგრაჟინოვო კოლონო-ვოლია ვერჭობესკაიამდის, ჩვენმა ჯარმა ყველგან დაზარალა გერმანელები და გერმანელების ოცდა მეთექვსმეტე

გარდა იქ ჩვენ კიდევ გვეყავა ცოტადენი საკავალერიო ნაწილები, რომლებიც გარეგან რეზერვის როლს ასრულებდნენ, და რომლებიც აკავებდნენ გერმანელების გარშემოვლას. მტერმა სიერჯარბიდან გამოყო ერთი ნაწილი პრასნიშ იერიშის მისატანათ და თან წინ მოსწია ოპერაციის საფარათ, რაოდენ ჯარი. ამნაირათ მან მოიტანა იერიში ჩინი ჯარის მარჯვენა ნაწილზე, რომელ მოქმედება მღაღის მხარეზე. თერთმეტ რსიან სიერცეზე მტრისაგან ერთმა იქმნა იერიში მოტანაილი, სადაც მტერთმა კალონამ გარს შემოიურა პრასნიშ და მიაღწია ვოლია სურჭობესკაისს, მელიც მდებარეობს ცესნოვის და პრასნიშის შუა გზაზე. ამ დროს მთელ ფრონტზე მტერს მოქონდა, ეგრედწოდებული, მაშველი იერიშები, 11 თებერვალს, დღით მტერმა სასტიკი ბრძოლა შემდეგ შესძლო პრასნიშში შესული მაგრამ ამავე დღის ექვსი საათიდან იწყო ჩვენი იერიშიც, მთელ ფრონტ კრასნოსელსკო-ვენგრაჟინოვო კოლონო-ვოლია ვერჭობესკაიამდის, ჩვენმა ჯარმა ყველგან დაზარალა გერმანელები და გერმანელების ოცდა მეთექვსმეტე

აპაქის ხსოვნა

„კრემლში გოლესავს ნალველი მელნად ის გიხმარია“ „შეგ თავლი იყო ნარევი და ზოცხარე ძმარია“ „ზოგს ეტებებოდა ზოგს არა, მეგრა შენი ბრალია,“ „ბუღბუღი ვარდს და ეკლნარზე სწორად მომდერალია“

ვიკრძენით, ვსცანით მეოსანო, რომ ამაშია გენია... რომ ამაშივე ისახეს შენი განვლელი დღენია; შენს სწორუპოვარს სიტყვებში ნათელი ყველას ჰგენია, მაგრამა დიდას ამ აზრებს ვერ მისწვდეს სხვათა ხელია!..

კრემლში ნალველსა ლესავდი, ძმარს და თაფლს რვედი ერთადა, იმ მელნით მოყვასთ გვამცნებდი რა დაგვესახა ლმერთადაი? ვისაც ძქრად გულში ვმწარა შენი დეთიური აზრები— მან ვერ გაიყო თაფლისგან რა ხდება შენაკაზებში.

და ვინც სცნო—თაფლი თვით და მისკან შექმენ სანთელი... მათ მაშინც აღსთქვენ უკვდავდ შენი უკვდავი სახელი.

დღეს-კი საერთოდ ყველანი ერთისა გძნობით მოცულნი— გულს ხელდაკრეფით დაგტრით მოძღვარს,—ყოველხმობით მოსულნი ჩვენი დიდების ლამპარო, ყველასი თბილი გული ხარ, და სანამ სცოცხლობს ქართველი მათი არსების სული ხარ...

როსტომ (გუძა) ჩიქოვანი

კეთებთ, ვიკრიბებით, ვსმჯელობთ, ვილაცხას და რაღაცას ვემუქრებით, ვილაცხასა და რაღაცებს ვემბრობით, თითქოს გვიყვარს კიდევ ხალხი და მისი მოშავალი... ეს კიდევ არაფერი! ზოგიერთ ჩვენთაგანს თავი ქრისტე ჰგონია და სიტყვით მზახთა არამც თუ სოციალიზმი, იმაზე უმაღლესი რამ დაამყაროს ქვეყნათ, მაგრამ, თუ ჯობზე დაქარი ხელი, ე. ი. თუ საზოგადო საქმისთვისა სთხოვე რამე, ასეთ კურცხლებს გადმოჰყრის, რომ მზათა ხარ უკანასკნელი ხალხი გაჰყიდა ღმ ეს გულით სპყარი კაცი დააკაყოფილა!..

შემდეგ ქონებრივით, განვითარებული გონებრივით, მოღვაწეთა და მესვეურათ ცნობილი საზოგადოებაში, კალმახვით გისხტება ხელიდან და შენც აღარ იცი: ვის მიმართო, ვინ იწამო, ვის შესწიგლო, როგორ მოავგარო საქმე?

ყველა წუწუნებს, ყველა ჩივის, ყველა თავის თავს უფროხილდება და ამავე დროს კი ყველგან ეტანება და ქუთის მასწავლებლობას ჩემულობს.

ასეთ საზოგადოებაში, ასეთ პირობებში რაღა საკვირველია, რომ სიტყვა საქმეთ არ იქცეს და გაჭირებული ხალხი უმეტეს გაკვირებაში ჩაყარდეს.

მაგრამ სად არის ხსნა? როდის უნდა მოეღოს ბოლო ჩვენ უსაქმურობას? ჩვენ მეთქი, რომ ვიძახით, ვვულისხმობთ ინტელიგენციის უმრავლესობას, იმ ნაწილს საზოგადოებისას, რომელიც სიტყვით მარბის ქვეყნისას უწოდებს თავის თავს, საქმით კი თავგმარობობსაც არა სწევს.

დიახ, ამას თამამათ ვამბობთ, მით უფრო რომ დღემილი შეუღლებილი-ღა! დღემილი და ხელის დაფარება ამ შემთხვევაში ლალატია ქვეყნისა, ლალატია ხალხისა!

ჩვენ ვიცით, რომ ბევრი გაგვიწყრება, მაგრამ ასეთი გაჯავრება რა ანგარიშში

ჩასადგებია, როდესაც ხალხი, ქვეყნის მარჩენილი ხალხი-იღუპება, კნინდება, სულითა და გულით ლაქიავდება, გაიძვრებისა და ჩარჩხბაცების მსხვერპლი ხდება!..

თუ გვინდა სახელგონი და დიდებული ვიყვნეთ, დავიმსახუროთ ეს სახელი საქმით.

თუ გვინდა გავდენა გვექონდეს ხალხზე, სოფელზე, ჩვენ მოვიკლოთ ცოტა რამ ღმ მშვიტის ხმელი ლუკმა მაინც მივაწოდოთ.

თუ გვინდა კაცური კაცობა, შევექნათ ორგანიზაცია—სრულიად კანონიერი ორგანიზაცია—მშვიტ ქართველებს დამხმარე კომიტეტი, მანეთიდან აბაზი მოვიკლოთ, აბაზიდან ორი გროში, შევკრიბოთ თანხა, ვუყიდოთ „პური არსობისა“ და შეუღ სოფელს, გავაძლოთ იგი საქმელთ და გავათხოთ იგი ძმურის მოპყრობით, მივიღეთ მათთან, შევუხვიოთ წყლული გულისა და დავუბოთ ტკივილები სულისა და მაშინ, მხოლოდ მაშინ, ექმნება მნიშვნელობა ჩვენ სიცოცხლესაც, ჩვენ სიტყვესაც, ჩვენ მოძღვრებასაც.

თუ გვწამს და გვიყვარს ხალხი, შევაწუხოთ მთავრობა, გამოვანხოთ წყარო დახმარებისა!

ჩვენა გვეგონია, პურის ჭამას ვერაფერ იღვევიკრძალავს და „პურის ჭამის“ მოწყობისათვის ციმბირში არავინ გავგზავნენის!..

მაშ, დროით, დროით შევღდგეთ დამშეულთა დახმარე კომიტეტის შედგენას. მოვიწოდებთ ქუთაისში თუ სხვა ქალაქებში მცხოვრებ, ცოტათ თუ ბევრად, შეღლებულ ქართველებს, მივმართავთ ყველა შეგნებულ წევრს ჩვენის საზოგადოებისას და ყველა იმას, ვინც გულის მაგივრათ ჭვას არატარებს მკერდ ქვეშ,—ხმა ამოიღოს, დაგვიხმაროს, გვიჩიოს, ხელა შეგვიწყოს ქონებრივით თუ

დეთიურ ცეცხლის ნაპერწყლებით ააწენთ საშლოცველო... სისხლის ცრემლით წააწერეთ: კვლავ სცოცხლობს-თქო საქართველო!.. ნარ-ეკილი.

მომაკვდავი.

... იმ დამეს ქარი საშინლათ ღრიალებდა. რისხვის გრიგალომ დიდძალი შავი ღრუბელი გადმოიტანა და მოწმენდილი ცი მწუხრის ნისლით დაბჟარა. ჩაბურულ ტყეში ზარბაზომ საზარელი ხმით იწყო კვილი. ის თითქმის გრძობდა, რომ იმ სოფლის განაპირათ მდგომ სახლში, სადაც ოდნავ კრთოდ საწაით; წუთისოფელს ეთხოვებოდა ვეკაცო.

დედის ტბილი ნანინა კენესათ შეცვლილიყო. ჩვილს ფუნთარუშა ბავშს დედა ძუძუს აღარ აძლევდა და თითო ბავშვიც ტბილი რძის მაგივრათ, ცრემლებში ნალეს ნალველის გემოს პოვებდა.

კეროხედ ცეცხლი იმტუტებოდა. კუთხეში, ღვათსმზობლის ძველი ხატის წინ, მუხლი მოეყარა გაფთხურებულს, ღონე მიხდოლს ქალს და გულმბურვალე ლოცვით ზეცას შესთხოვდა მისი ერთადერთი „ნუგეშის“ მორჩენას.

მისი ნუგეში ომში იყო დაქრილი და ცალკავ მოგოფილი, გვერდებ ჩამტვრეული, აუტანელ ტკივილებში ღვდა სულს იქვე სარეცულზე.

მას გარს ეხვია შვილები. ფეხშიშველა, თავდაუფარცხელი თამრო, კრემლიანის თვალეებით შეყურებდა დაქრილს მამილოს და ფეხზე ატუზული სარეცულის თავით ყურს უგვებდა მამის კენესას.

ცელქი პატარა ვანო სკამზე ჩამოქდა-რიყო დახეულ ხალათიანი და საყვარელი

მამიკოს ტანჯვას ენცე ნ-ღვლიანის თვლებით შესტკეროდა. —„წყა...ლი“ წამოილულულა ავადმყოფმა.

გაფთხურებულმა ქალმა ლოცვას თავი მიანება და მომკვდავს ჭიქით წყალი მიაწვია.

ძლიეს გადაყლაბა ორი ცვარი ავადმყოფმა, შემდეგ გულჩათუტულმა მძიმეთ ამოიხენენმა, საცოდავთ თვალი გადაავლო ცოლს, შეიღებს, სახლს, კარს და დაიწყებას მისცა თავი.

—„ვის საპარა გეტოვებ, ვის?“ ჩასძახა მომკვდავს მისმა ცოლმა, ვის უტოვებ ამ თოთო ბავშვს? ვინ იქნება ჩვენი პატრონი? ჩვენი მოწყალე? ჩვენი მარჩენელი? არა, ვერ გავიშვებ, ვერა? მიშველეთ, მიშველეთ! ვინ ხართ ქრისტიანი?—კივოდა გულწასული მისი ცოლი და ავადმყოფს გულში ეკვროდა.

დედის კვიღებდა აზრიალდენ პატარა ბავშვებიც და გულჩათუტულნი საცოდავთ გაიძახდნენ: „მა...მი...კო! მამიკო! მაგრამ მათი მამიკო ხმას აღარ იღებდა და გაშტერებით კვარტილიან ჭკის შეჭყურებდა.

ვინ იცის იმ დროს რა გჯოგონეთი ედვა საბარალოს გულში? როგორს სულის ტკივილებს გრძობდა იმ წამში ავადმყოფი? მას თვალ წინ უდვა სიკვდილი, რომლის მოახლოვებაც მან იგრძნო საღამოზე ზარბების შემდეგ, როდესაც მისმა ცოლმა პატარა ბავშვები კუთხეში დააჩოქა ხატის წინ და მამის მორჩენას ღმერთს ავედრებდა, მაგრამ ეხლა სიკვდილი უფრო საშინლათ ეჩვენა.

მას თვალწინ წარმოუდგა თბე გაწეილი, სახე დაქარული, თახხით მოსილი ცოლშვილი. მის ყურს მოესმა გლოვის ზარი. ხედავს, თუ როგორ ეკრებებიან მის ეზოში კირისუფლები, ხმა მალდა

ველარ ვნახავთ!..

(საკაესი). აღარა გვეყვის... ის წაივია!.. ველარ ვნახავთ, ვერა... ვერა... დამიობლდა ტურფა მხარე... დამიობლდა მშობელთ კერა...

გასწყდა სიმი... აღარ ისმის პარმონიულ ხმათა ბგერა... შესწყდა ჰანგი აღმაფრენი... ეოლოსის ჩანგის ქღერა...

ნუ თუ მოკვდა!.. მოკვდა იგი, ვინაც ცეცხლში აწრთო სული!.. ვინც ტანჯულ ერს შეაღია თვისი ძალა,—გრდემლი გული!..

ვინც მშობელ ერს უგაღობა ციურ ჰანგზე ცის ნანინა!.. არა, არა, არ მომკვდარა... დაქანცა... მიიძინა...

დაღალულმა მედგარ ბრძოლით, შეჩერა სითა წყარა... სული წმინდა აქ დასტოვა... ხორცი თ მსხვერპლაღ შეგვეწირა...

უკვდავია მხოლოდ სული, მან უკვდავყო იგი სრულად... აქ, ლომ-გმირმა, თვისი ვალი მოიხადა ღირსეულად...

ჰე, მეოსანო!.. შენ მთაწმინდა მიგისუტებს მთრთოლვარე გულს... მანდვე ნახავ ტანჯულ ძმათა, სამარეში ძვლებ გამოხრულს... მისვალმე დიდ ილია... გადაბეჭდვ ყველას ძმურათ... და იცოდეთ!.. დედაქალაქს უღარავთ გაბედულათ... .. მეგობრებო!.. კვლავ აღმბრთეთ დროშა ძმობა-ათნობის... ძლივეს კვერთხით გააღვივეთ ქურა წმინდა ხელოვნების...

ხ. ხრისტოფოლოსი

ვიღებულის

პით ანტონოვს ზარეცკე მულ მეტრეშეშეთ და თეს- ლის კამედეგებს, რომ ცნობილი პირების თესლი 3 აბაზთ. შეგვიტის დროს საელმწიფოლო ბეთ წარმოადგენა 100 მანეთის. დანარჩენი ფული კი საქონლის წაღებისას. თესლის წაღების უკანასკნელ ვადით დანიშნული გვაქვს 20 მარტი. ფარცხანაყანვისთვის, ქვიტარისათვის, მალაქისათვის, პატრიკეისათვის, საყულისათვის, შუამთისათვის, სვირისათვის და წყალტუბოსთვის აგენტად დანიშნულია ლევანტო ექვთიმე, რომელიც ცხოვრობს ფარცხანაყანვის იარბუაში. თ.

საპაპრო სახლი

„ი. გოპილოვის უბის“ კუთხისი

დღით ცხარე მზე სწავს და დამით კამ- კაშა მთავრე უაღრესეს კოლხეთის მი- დამოს. დროთა სიგრძეში, მას ქაშა, რომელიც მხოლოდ ზღაპრად ქნა, მითად ქცეულა, — კოლხეთის განაგებს მეფე ეტესი. მას მხარეს ხელთ უდგია ოქროს საწმისი იმ ცხარისა, რომელმაც ფრეჩი და ჰელლა გადმოატარა თვალ- უწყდენ სიგრძესკლდეს პონტისას. და ელლინთა შეიღნი, შეურაცხყოფილი საუნჯის დაკარგვით, ელტივან ამ უცხო მხარეს, არგოს მიერ აგებულ ნავით ეზო- ნის შეიღნი იასონის წინამძღოლობით ვაჭარ ელლადის გამოეშურნენ თვისი ქველობის განსამტკიცებლად ამ შორეულ მხარეს.

კოლხეთი თვისი წილკოტის თვალწარ- მტაც მშენებთა შედგას — გამოუჩენს უცხო სტუმართ.

ძველი დრო, დრო პირველყოფილი ადაპიანთა, განსაკუთრებულ ღრუბლ- ღრუბლთან შედარებით — ერთ მთლიან, ურღვევ კლდეს წარმოადგენს. არანც თუ ისტო- რიის წინამორბედ, არამედ ისტორიულ ხანის პირველ საუკუნეთა ადამიანების ცხოვრება: აზრი და გრძობა ერთ მთლიან, მჭიდრო, დაუქუცმაცებელ ზრ- ხვით გვიხვევებს. მხოლოდ ერთად ერთი გრძობა, ერთი ზრახვა, ერთი მოტივი იპყრობს მათხმდელ ადამიანთ, თუ — მრ- ვალფეროვნება აქლია მის სულისკვე- თებას. სამაგიეროდ იგი გაცილებით უფრო ღრმად, სრულად განიცდის ყო- ველგვარ გრძობას. მისთვის არ არსე- ბობს ორკოფობა — კულტურულ ადა- მიანის ანალიზი საკუთარი აზრი და მოქ- მედების, რაც ნაყოფია ცივილიზაციისა.

კოლხეთის მეფე ეტესის ასულ მელას ჰყავს ერთად ერთი ღმერთი, აქვს ერთი სამლოცველო. ეგ ღმერთი და ეგ სამ- ლოცველო მისი სიყვარულია. როგორც ერთი მზე, ერთი მთავრე მანათობელი მის სამშობლოს, მისთვისაც ერთი და განუყოფელი გრძობა მისი. შმაგი, ზღვის ქაფუგან ნაშობი ასული, გიმეზ ტალღებზე ატიტრეველები, როდესაც დაქრავს მასაკი მისი, იმე ზღვის უფს- კრულში გადაეშვება და შორით მოსულ, ელლინთა ქაბუკის მკერდზე ჰპოვებს თავ- დავიწყებას. მაგრამ იგი თავდავიწყება ხანმოკლე გამოდგა, რადგან ნეტარების ფილას ფსკერში საწამლავი შქონდა მოქცეული. და ამა, შეურაცხყოფილი, მოტყუებულ თვისი ღვთაების მიერ ქე- ქა-ქუხილით, გრგვინით მოიპრა გამეხე- ბული ქურუმი ქალი და დიადი ღუმე- ლით — უბედურის სახელწოდებით ემღ- მოხრილი წარმოსდგა ჩვენს წინაშე. ეგ მხოლოდ წუთი იყო გულწაბრობილი ოკეანისა. თვალის დახამამება და აირია ზღვა, ზვრით ზვირთს აპყვა, ალიმართა მთისა მწკრავალი, გაიბო თვალუწყდენი უფსკრული — ათას ფერად თვალის მჭრე- ლი მარგალიტები მიმოფანტა ქართულ ხელოვნების ტაძარში, თვალს გაა- ხილა ღმერთ ქალმა და სთქვა: ამა, მო- ხვედით მკერდ და დიდი, მწივრი და მწკრავალი, მყურებელნი და მსმენელნი ქართული სცენისა და იხილეთ, ყურად- იღეთ რა შესდგება თქვენს ერს, რა სა- უნჯე გაქვთ და თქვენ, უბეცარნი და უვიცნი, ძალს მისცემხართ, დაგივლით გზა თქვენი ტაძრისა...

ეს ქურუმი, რომელიც სასწაულბერიც ღალადს ზედაღვლენდა იყო ნინო ჩხე- იძე. მისი მელა მკვდრებით აღდგენილი თვით ძველი კოლხეთია, კოლხეთი აეტე- სი და ფარცხანისა, კოლხეთი ძველის-ძვე- ლი, მითაური. წუხანდელს შემდეგ, მას შემდეგ რაც ჩემს არსებაში აღიბედა სახე ჩხეიძე — მედღისა გახვავდლა თვით სამშობლო კოლხეთის ასულისა.

მასხვს, როდესაც ერთმა უცხო დიდ- მა ქურუმმა ხელოვნებისამ — ისეღორა ღუნკანმა — თვისი პლასტიკით, თუმც- სდუმდა, ენა — მისი მოამსმინა სრულიად ცარიელ სცენიდან ჩუხჩუხი წყაროსი, ჩხირალი კენჭებისა და მარტოდ-მარტო თა- ვისი რბენით მოამაჩვენა სკითხა მთელი

ლევანის ქროლვა უდაბნოში. ასევე, გუმინ, ჩოდესაც ჩხეიძის სახეს ვუყუ- რებდი, მის სულის კვეთებას ვგანზრდ- დი — თვალწინ მელა ქვეყანა ამ ზე-ქალისა. ჩემს სულს გამოესაუბრა თვით მითიური კოლხეთი, მისი ქალები, მისი უღრანი ტყეები, ყურს მიტკობდა ქიკვაი ფრინ- ველთა, მახარებდა რბენა ქურციკის, ირმის თუ შევილის, მზე მაცხუნებდა და ბადრი მთავრე მითოლოგიურ სიმებს აბამდა გულ- ში. ვიგრძენ ქმენა თვით დრაკონისა — ოქროს საწმისის დარაჯის და ღრუბლ- ლი ქვემარტებისაგან მოქანულ სულს მოსწყურდა გავარდნა პირველყოფილ, ტლანქ, უტებ ბუნების წილსა შინა, რომ „ღრისა სიცხადით გულ დაჩაგრულ- სან“, ხელოვანის მიერ გამოწვეულ სა- მოთხეში ოცნებით გადაფრენის დასე- ნება მიღისებოდა.

აქედან შეგვიძლიან დავსკვნათ ჩვენ, თუ რა დიდ ხელოვანთან გვაქვს საქმე. ნ. ჩხეიძის შემოქმედება ჩვენ თამამად შეგვიძლია იტლივლთა ღრუბა ელფო- ნორა ღუმეს ამოვიყენოთ გვერდში. გან- საკუთრებით განცვიფრებაში მოყვარობ ჩხეიძის მართლა და ზღვა ტემპერამენტს. იშვიათი ხმით არის დაჯილდოებული ნ. ჩხეიძე, რაც ბუნების საიდუმლოებას შე- აღდგენს. შხათა ვარ მთელი ღრუბლი ვისმინ- ნო მისი ხმის მუხისა, რომელიც, კვირას მთელი საღამო არ ეტრდა ისე, როგორც ჩვეულებრივ, ალბათ დაღლილობის მი- ზეხით. მედღეს როლი აღის თანდათან — crescendo, როგორც მუსიკოსნი იტ- ყვიან, და კულმინაციურ მომენტს აღწევს შერეების მოკვლის სცენაში. კვი- რას კი სრულიად უკულმა გამოვდა, სწორედ ღრის მიერ შვილების მოკვლის სცენა იყო შედარებით ჰერათლი და ყველაზე ძლიერი, სწორედ რომ მოვლ- ვარე მარგალიტი პირველი მეოთხედი როლია — მთორე მოქმედება. აქ გვე- ნებოდათ თითქოს ჩხეიძემ თან მოიტა- ნა მედღის მიერ გადმოლახულ შმა- ვე ზღვის გული და ზედიზედ ააშკარავებს მის უსაზღვრო საიდუმლოებათა. იმაზე იქით, სადამდისაც ამ საღამოს ნ. ჩხეიძემ, განსაკუთრებით ამ მოქმედებაში მიღწეა — ხელოვანი ვერ წაიწყებს. შეიმდება სხვა ფერადებით დავისსხოს იგი, მაგრამ ეს სხვადასხვაობის საკითხი იქნება და არა შე- მოქმედების სიძლიერისა.

უკანსკენი შენიშვნა: ყოფილზე ოდ- ნავ ნელი ტემპი რომ ადლო მსახიობს — მოიგებდა. თუ ასეთი იყო ნ. ჩხეიძე ამ საღამოს, საშუაზაროდ იგი ერთად-ერთი იყო. მარ- ტო დარჩა მთელი საღამო და თითქმის ყველა მისი თანამოაზრე იმ სფეროს გა- რეზე დარჩა, რომლის ჩარჩოშიაც მოქ- ცეულია პიესა. ერთად-ერთი ბ. ყალბე- გიშვილი ეზიარა ამ საღამოს ელლინთა სულისკვეთებას. მისი ფილოქტეტი თუ ბრწყინვალე ტიპი არ იყო, საკმაოდ გა- მოჩენილი სახე იყო ელლინისა. მ. მდივანი (კრეუზა) უფრო გერმანელთა მარგარიტას, ან გრეთენს მოგაგონებდათ, ვიდრე ელ- ლადის ასულს ა. მგალომლიშვილს (კრე- ვი) ცდამ უნაყოფოდ ჩაუარა. ვერ გაი- ვია რად უნაყოფო, ან რად აკისრებენ თითქმის მუდამ ამ მსახიობს მოხუცთა და ხანში შესულთა როლებს? დარჩა ან. მურუსიძე (იანონ). სანამ მის იანონს გაავარჯედე, უნდა ესთქვა, რომ რაკი აღამიანი, ვინც უნდა იყოს იგი, სა- ჯაროდ გამოდის და გამოაქვს თავისი ნა- წარმოებები, უნდა იცოდეს, რომ მის ნა- მოქმედარს კრიტიკა ანგარიშს გაუწევს და გაზეთიც ვალდებულია დააფასოს მისი შემოქმედება. მე ბრალი არ მიმიძღვის, თუ ბ. მურუსიძეს არ შესწევს სასცენო ძალღონე ისეთი დიდი როლების ასასრუ- ლებლად, როგორიცაა იანონ, თუნდ ღრ- ვან ქაბუღიძე. მსახიობს მთელი რეჟის- ტრები არ ემორჩილება, ტლანქი გამო- დის, ამისთვის სჯობია დაბალ რეჟისტრე- ბით ისარგებლოს შემდეგ ყურადღება უნ- და მიექცოს მონოტონობას. უნდა თა- ვიდან მოიშოროს ერთხელ და სამუდა- მით შეთვისებული მანერები ყველა რა-

ლისათვის; მსახიობმა უნდა იცოდეს, როგ- როლი — გრძობათა ქსელია და განიცა- დოს იგი. ა. მურუსიძისთვის კი, გარდა მშრალი, უსისხლო-ხორცო სიტყვებისა არ არსებობს-რა ეს ყალბი თვალსაზრისი. სანამ ამას არ შეიგნებს და არ განახორ- ცილებს მსახიობი — მანამდის მისი მოე- ლინება ამა თუ იმ როლში არა სასურ- ველი იქნება.

რეჟისორისას არას ვიტყვი, რადგანაც მისი შემოქმედება არსადა სწანდა. კ. ან- დრონიკაშვილი ყოვლად შეუწყნარებელ პირობებში მუშაობს. მე კიდევ აღინიშ- ნე, რომ შეეცდომა იყო ბ. ანდრონიკა- შვილის მხრით ასეთ მდგომარეობაში ჩა- დგომა. თუ სეზონის განმავლობაში ბ. შა- ლიკაშვილი იყო გამგებელი მთელი თე- ატრისა და მის სურვილზე იქცეოდა დრ. საზ. გამგებმა, დღევანდელი რეჟისორი ძულღმებოდა მის გააცოცხოს, რასაც ახანა- გობა უკანანახებს. სალიანგო სცენებზე მე არას ვწერ, თუ მიაქციეთ ყურადღება. ეგ იმიტომ, რომ ეს ისეთივე გაუსწორებელი მხარე ჩვენი თეატრისა, როგორც უდგო- რაკობა, სუფლიორის „გვეგუმონა“ და ზოგიერთი სხვა რამ.

სალიანგო სცენები მუდამ და ყოველ- თვის ყოვლად შეუწყნარებელია. ყურადღება უნდა მიექცეს სცენის მუ- შათა დისკომისას: კედელი რომ სწო- რად დაიდგას, მგონი ღრდი საქმე არ არის.

აკაკი ფაღავა

ოუგო დაჭრილი და და- ავითაყოფ ჯარის კახაზი.

კიხავი იმროშაიანი.

პრაპორშჩიკი არილ დავითის ძე ქართ- ველიშვილი. კაპიტანი პავლე გრიგოლის ზე შევერდოვი, თფილისი, ექიმო გიორგი გარცხენის ძე არაზინცი. ჯარისკაცები: ფხაკე ისიდორე ივანეს ძე, ბათუმი. ნავ- როშვილი გიორგი ქუთ. გუბ. ხუტუ- კლიმენტი ელარონის ძე. ქელიანი რა- დონი თემურაზის ძე, ლეჩ. მაზ. გაბე- ლანი რემა, სოხუმის ოლქი. ხასაბია დავი- თი, სოხუმის ოლქი. მანჯავ ძე ევტხი მელიტონის ძე, შორაპ. მაზ. სუარძე ივანე ბეგენის ძე, თფ. გ. შამგია ივანე კამატის ძე, სამურზაყანო. ამლოტა ბე- ტრე მიხეილის ძე, სამურზაყანო. ჩოჩია კორილე კობტას ძე, სენაკის მაზ. რეზა- შვილი თედორე ხარბების ძე, რაჭა. შამე- ლია თეოდანე, სამურზაყანო. კურტანიძე სამსონ ანტონის ძე.

13 თამარავალს ბათუმიდან თფილას- ში ჩამოიხვეანს:

მ. ტარაძე ილიარიონ, ქუთაისის მაზრა, დედალფური, დაჭრილია მარცხენა ფეხში. დათეშიძე ბართლომე, რაქის მაზ. ამბრო- ლაური, დაჭრილია თეძოში. დოლაბერი- ძე ალექსანდრე, ქუთ. მაზ. სოფ. მალა- კი, ავთაა. განანაშვილი ზაქარია, თელა- ვიდან, ავთაა. ტრეტროვი გიორგი, გო- რიდან, ავთაა. მიდრეკილძე გიორგი, გორიდან. კუპრაძე კონსტანტინე, სენაკის მაზ. სოფ. აბაშა, ავთაა. ჩიჩუა ბარამ, სენაკის მაზ. სოფ. უფლისკარი, ავთაა. კახიძე ასლან, რაქის მაზ. სოფ. ობოლფე- თი, ავთაა. ქარდავე მქსიმელ გუჯუს ძე, ზუგდიდის მაზ. სოფ. ჭალა, ავთაა. გე- ლიშვილი ვარლამ, რაქ. მ. ს. სევა. ჭან- კვატაძე იაქინთე, შორ. მ. ს. ალავერდი. დაქრ. მარჯვ. ფეხში. მკვდელიშვილი გიორ- გი, ნავთლოდიდან, დაჭრილია მარცხენა ხელის თითში. გალერტიანი სევერიანე, ლეჩხუმის მაზ. ს. დერჩი. კაპარაძე მოსე, ქუთაისის მაზ. ს. ჯიხიაში, დაჭრილია მსუბუქათ. კიკაჩიშვილი ისაკი, ქუთ. მაზ. ს. სამტრედია, დაჭრილია მსუბუ- ქათ. ქურაძე პარფილე, სენაკის მაზ. სოფელი ნოსარი, დაჭრილია ფეხში. ფურცხვანიძე სერაპიონ, ქუთაისის გუბ. სოფ. მარტლისი, დაჭრილია მსუბუქათ. ხმელიძე ირაკლი, ქუთაისის მაზ. სოფ. ოკვაკეთი, დაჭრილია მსუბუქად. ბალა- თურია თედორე, სენაკის მაზ. სოფ. სუ- რჯანი, დაჭრილია ფეხში მსუბუქად. ეფუ- იოსებ, ზუგდიდის მ სოფ. ჯამეთი, და-

რილის მსუბუქათ. წულიაი ბლოქია, ზუგ- დიდის მაზრა სოფ. კობი, დაჭრილია ფეხში. კიტია ლევან, ზუგდიდის მაზრა სოფ. ტეიში, დაჭრილია ნიკაპში მსუბუ- ქათ. ელმაქიძე პეტრე, თფილისიდან, დაჭრილიმ ხელში მსუბუქად. ელენტი კოლია, შორაპნის მაზ. ს. საქარა.

ბ. ჭანტურია.

ღბა-სოფლები.

კალუთა (სახურის რაიონი).

ეს სოფელი დამარტყულია სახურეს 3 ვერსის მანძილზე. სულ აქ 50 კომლა მისა- სლე იქნება, უმეტესობა გლეხთა. მცხოვრე- ბლები ხენა-თესვას და მიწესხობას მისდე- ვენ მიწის სიმდირე იმდენათ საგრძობათ, რამ მისი მისავალი ამ სოფელს ვერ აკმაო- ფილებს. ანგრეიდან დაწვეული სულ ედაუ- ლობენ მთელი წლის სარჩოს.

სოფელი სწავლა-განათლების მხრით ძალიან ჩამორჩენილია სოფლებში ბუფის ისეთ თავსს შეხვდებით, სდაც ქალების მეტა აწავინ არის. მუშა ძალები კი ბრძოლის ველზე არიან, მათი თჯახთა უკადრეს მდგომარეობაში არიან ჩა- ცვივებულნი, მაგრამ დახმარების განწილე- ბა სასწორათ ვერ სწამობენ: ძალიან ცო- ტანს აძლევენ და ზოგაერთს კი მეტს. გარდა ამისა, ამ საირ შეგვიწარმოებულ და უპატრო- ნოთ მიტოვებულ თავსებს კიდევ სხდვიანებენ სხვადასხვა განდახანდ: ფომტის ფუფს, შა- მასხანის, მწერლის, მღვდლის შესახსს და სხვას. ეს კარგობები კი შედგება: ავი- წრობის, ასევედ შეგვიწარმოებულ თავსებს. ამ უკანასკნელ სახეში აქ თავი იხინეს ქურდ ბავალებმა, ანარავენ ღვინოს, წერილ- ფეხს და სხვას. სოფ. სოფში გაუტყნათ

კ. ბარაქაძის საშერვალო და წაუღათ სხვა- დასხვა საშერვალო აარაღები, ამ დღეებში კიდევ სოფელ უსახელოში ქურდ-ბავალებმა სარდაონ დაშის მონარეს სხვადასხვა აგვეყუ- ლება, 100 მან. დორებულა. სწავრას, ამ კარგობასა უკრავასი უკრავდება მიაქციოს. ვისა- განც ვერ არს.

შალიკო ხვადბუნელი.

წერილი რედაქციის მიმართ.

ბ. ნო რედაქტორ!

გთხოვთ ნება მიბოძოთ თქვენის პატრეტი- მული გაზეთის საშეკლებით ჩვენი უდრეშისა მადლობა გამოუცხადოთ ამ ქალთა ვეგუფს, რომელთაც ათავანთი წვლილი გამოიძეს მგო- სხანა აკავი წერეთლის ფონდის გასაძიერე- ლათ და მით თანგრძობა გამოუცხადეს მას. სულ მოგროვდია ეფა 21 მ. — 10 კ. სამ- გლოვანრო დეკემბერში დაგვეჩვენა 2 მ. — 51 კ. დანარჩენი 18 მ. 51 კ. თბილისის დაუბრტატა საკრებულოში გავეზაუნეთ აქამ ი. ელიაშვილის სახელსე.

შემომწირველები არიან: კ. მარამ და ვე- რა ჩავაფაქები, ვერა ბაქრაძისა, ფატე, ანეტა, დეო და ნინა აკადანიები, ანეტა, მარა, ბა- ბილისა და ფატე ხველდანიები, ნინა ხანაძე, ამინადორ მადლაკელიძე, ნატას ვაღანდაძის, შამპო, ფატე, ტანე, და თვინა ღორთქი- თვანიძეები, სპას და დონია ჩახუნაშვილები, მა- რია ნიკარაძის, მარია, მარა, თვინა და ანე- ტა ნიკაშვილები, სინან გიორგაძე, დეს- ზანე, ელენე და თამარ ლახინაშვილები, მა- რია, დონა და თამარ აბაშიძეები, თვინა და შამო ჟვინა, მინადორ სახადარაძის, ზისტი აბაშიძის, ვერა და ვარდა ძახინაძეები.

ნინა ი. ბაქრაძე, მინდორა ბ. ახ- ველიანი.

სოფ. ვანი, ქუთაისის გუბ.

გასაკრავლოთა მიმოსლა. (დრო ნაჩვენებია ქუთაისის საათით).	ფოთიდან	10 ს. 30 წ. დილ.
ქუთაისიდან	ქუთაისიდან გადის:	
თფილისიდან	თფილისში	7 ს. 55 წ. დილ.
ბათომიდან	ბათომში	10 ს. 7 წ. ღამ.
	ფოთში	4 ს. 27 წ. დილ.
		4 ს. 14 წ. დილ.

ჭ ა შ თ ა ის ზ ი

ვაჭრობა-მწეველებების სამშენსტროს უწყებაში მეთავი საბუღალ. კურსები

ბ. ბ. ბიბინეიშვილისა

1915 წლის იანვრიდან კურსებზე იხსნება მეორე-პარალელური განყოფილება. კურსებზე მსმენელები მიიღება ოთხი კლასის მოწოდებით, ანუ შესაფერო გამოკლის შემდეგ რუსულსა და ანგარიშში. **კ ა შ რ ს ა შ თ შ ვ ი ა ნ ი ა ნ ი ა**

ს ა შ ა ჯ ლ ი ს უ ზ ლ ი ა ს ი მ ა ნ .
თხოვნები მიიღება კურსების კანცელარიაში (თფილისის ქუჩა).
კურსების გამგე ბ. ბ. ბიბინეიშვილი. თ.

ფოთის ახალი მაღაზიაში „უნივერსალ“

ქარვასლის ქუჩაზე, პროვოდნიკის პარდაირი
მაღაზიაში ი ა ი დ ე ბ ა მაღაზიაში

უაანასანელ მოღმების, ბალანბარინის, ულიანბისა და ხელისაწარმოების სამოწმებო:

სხვა და სხვა კრუეოვა, ტილოები, ვსტავეები, საყელოები, აგრამენტები, ფოლა- ქები, ვივიკები, ცხვირსახოცები, ჩულკები, ფუფაიკები, ხელთათმანები, კაცის პერანგები და საყელოები, კორსეტები, ხალათები, იუბკები, ქალების, ბავშებისა და მოწაფეების შლიაპები და ბევრი სხვა საქონელი.

რადგანც ღუქანში ბევრი ადგილი აღარ გვაქვს ქალების შლიაპებზე და შეკერილ საქონელზე ფაბრიკის ფასი **და ა მ ლ ე ზ უ ლ ი ა 50%** პაგივიცემით აინიხნენ.

მიიღება 1915 წ. ჰირველ იანვრიდან ხელის მოწერა საშეცნებრო, სა- ლიტერატურო და საზაღიტიკო ხურნალ

„გ ა ნ თ ი ა დ ი“ - ზე

რომელიც გამოვა ორგანიზაში ერთხელ ხომალდის ხელმძღვანელობით.
წლიური ფურნალი ედრება 4 მ. 60 კ., სახუარო წელი 2 მ. 30 კ. საშა თვით 1 მ. 15 კ., თვეობით 50 კ., თითო სუქურა აბაზათ.

წლიურ ხელის მოწერებს ეფულის გადადა საწილ-საწილადგან შეუძლიათ: სელის მოწე- რის დროს — 2 მან 60 კ., პირველ ანრდას — 1 მან. და პირველ ოფისის — 1 მან.

ქუთაისში ხელის მოწერა მიადება: ასიფარე კვიცარძისქთან, თამა მთავრეშვილთან და მ. ოტხელების წიხანს მადახაში, თფილისში: წ. კ. კ. სახ. მდივანთან, ბაქოში: ქართული. სკოლის გამგე მეთადე კავაბქისთან, ფოთში: კოწას გამრეკადისქთან, ბათომში: ხასაკო მდივანთან, სოხუმში: ანთამბო ყუელდთან და კავკაში: თ. ანს. შერას. ღორქიფხანისქთან. ფული უნდა გამოატყანას ამ მისამართით: **კუთანს. რომანუსპირი. პანცხავა.**